

Техніка, 2001.– С.166-169.

Получено 23.03.2007

УДК 624 : 33 : 65.012.34 : 591.046

В.Ю.СВІТЛИЧНА, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ЛОГІСТИКИ В СИНЕРГЕТИЧНІЙ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Досліджуються сутність двох економічних явищ – логістика і синергетика. Обґрунтовується тісна взаємодія і зв'язок принципів й методології бухгалтерського обліку та засад логістики. Вивчається вплив даного зв'язку на синергетичні процеси у вітчизняному будівництві.

Будівельні підприємства України здійснюють свій розвиток під впливом масштабних трансформаційних економічно-політичних перетворень в країні. Часто непередбачуваний розвиток подій обумовлює актуальність пошуку будівельними підприємствами шляхів підвищення ефективності своєї діяльності та подальшого розвитку. В цьому сенсі заслуговує пильної уваги впровадження у діяльність аналізованих підприємств логістичних і синергетичних шляхів розвитку, а також удосконалення ведення бухгалтерського обліку їх діяльності.

Дослідженню питань теорії синергетики присвячено численну кількість праць вітчизняних і зарубіжних дослідників, таких як В.Лавриненко, С.Мочерний, Г.Хакен [13, 17, 21] та ін. Концептуальні засади логістики знайшли своє відображення у роботах Б.Анікіна, В.Бочарова, М.Васелевського, А.Зевакова, В.Лукинського, О.Малікова, Д.Уотерса [6, 8, 10, 12, 15, 16, 20]. Методологічні принципи організації та ведення бухгалтерського обліку в будівництві регламентуються численними нормативними документами [1-5], а також ґрунтовно викладено у роботах [7, 9, 19].

Разом з тим, все ще повністю не вивчено взаємообумовлюючий вплив цих трьох економічних категорій на діяльність підприємств України в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки.

Метою даної статті є дослідження засад та переваг створення й впровадження у діяльність будівельних підприємств системи «бухгалтерський облік – логістика – синергетика» з метою підвищення ефективності їх економічного розвитку.

Перед тим як викласти основні моменти дослідження, вважаємо за необхідне торкнутися суті категоріального апарату.

По-перше, під категорією «розвиток» ми розуміємо сукупність закономірних змін, що супроводжують перехід системи до більш якісного, нового стану під впливом внутрішніх змін [23]. Внаслідок такого руху підвищується потенціал підприємства, його здатність протистояти негативному впливу факторів зовнішнього середовища.

Згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [1], бухгалтерський облік – це процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства користувачам для прийняття рішень.

Логістику у вузькому розумінні трактують як систему управління, процес або спосіб організації визначеними потоками діяльності. В більш широкому сенсі під логістикою розуміють систему організації управлінської діяльності, пов'язану з досягненням тактичних й стратегічних цілей розвитку підприємства через раціональне використання ресурсів та задоволення потреб споживачів [11, 14, 18].

Найбільш поширеним визначенням логістики є наступне: «Логістика – являє собою науку про планування, організацію, управління, контроль і регулювання руху матеріальних і інформаційних потоків в просторі і в часі від їх первинного джерела до кінцевого споживача» [6].

У визначенні синергетики (від грец. *sinergia* – «сумісно діючий», «співробітництво») ми підтримуємо точку зору В.Лавриненко, що синергетика – це спонтанний перехід відкритої нерівноважної системи від менш до більш складних і упорядкованих форм організації [13, с.84].

В основі ефективного економічного розвитку будь-якої системи (у тому числі і будівельних підприємств) лежить високоорганізована управлінська діяльність. Останнє має на увазі здійснення планування, прогнозування, організації, стимулювання, контролю, обліку, тощо. Облік у даному процесі відіграє роль інформаційного джерела та виступає його важливою складовою. Будь-яке управлінське рішення завжди ґрунтується на інформації обліку, ось чому для побудови ефективного розвитку підприємства завжди залучають принципи й методи обліку. Цікаво, що ще наприкінці XIX ст. німецький економіст І.Шерр підкреслював: «...Бухгалтерський облік – непогіршний суддя минулого, необхідний керівник сучасного і надійний консультант майбутнього кожного підприємства» [22,с.16].

Бухгалтерський облік сприяє ефективному вирішенню проблем економічного розвитку через застосування особливих методів, процедур, прийомів, а також за допомогою таких своїх властивостей, як:

1) моніторинг наслідків здійснених управлінських дій. Інформація про економічні наслідки вже прийнятих управлінських рішень обов'язково фіксується у фінансових звітах підприємства;

2) контролінг поточних шляхів розвитку;

3) забезпечення аналітичною інформацією для здійснення перспективних управлінських дій. Оскільки всі управлінські рішення виходять з фінансових розрахунків, тому безумовною заслугою виступає надання для цих розрахунків саме бухгалтерським обліком всієї первинної інформації.

Оскільки бухгалтерський облік формує інформаційний потік про всю фінансово-економічну діяльність як всередині підприємства, так і з оточуючим економічним середовищем, можна стверджувати, що він тісно пов'язаний з логістикою. Виходячи з того, що логістика – це наука про управління в певній системі матеріальними потоками, потоками послуг і зв'язаних з ними інформаційних і фінансових потоків, то бухгалтерський облік фактично виступає однією з функцій логістики, а саме функцією інформаційного забезпечення, надання цінного облікового матеріалу. Така тісна взаємодія цих двох економічних явищ значно підвищує можливість прогнозування економічного розвитку будівельних підприємств. Крім того узгоджена дія обліку і логістики обумовлює в діяльності підприємств:

- скорочення обсягів понаднормативних запасів у виробничій, збутовій діяльності і як наслідок – прискорення оборотності оборотних активів підприємства;

- зниження витрат виробництва;

- інтенсифікацію процесів виробництва.

У свою чергу, підвищення ефективності діяльності будівельних підприємств зумовлює в їх розвитку синергетичний ефект – тобто перехід до нового, якісного стану функціонування.

Підсумовуючи вищесказане, необхідно зазначити, що тільки тісна взаємодія бухгалтерського обліку і логістики, на нашу думку, несе в собі потужний синергетичний ефект якісно нових зрушень у економічному розвитку будівельних підприємств України.

Окрім того важливо підкреслити необхідність глибокого аналізу всіх аспектів і спірних питань взаємодії системи «бухгалтерський облік – логістика – синергетика», вивчення особливостей її функціонування у вітчизняному економічному просторі. Саме це і являє собою предмет подальших наукових досліджень.

1.О бухгалтерском учете и финансовой отчетности в Украине: Закон Украины от 16.07.1999 г. № 996-XIV с изменениями и дополнениями // Бухгалтерия. – 2003. – №52/2 (467). – С.6-10.

2. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19.06.2003 р. №978-IV // Все про бухгалтерський облік. – 2005. – Спецвипуск №99 (1132). – С.70-82.

3. Загальні умови укладення та виконання договорів підряду в капітальному будівництві: Постанова КМУ від 1.08.2005 р. №668 // Все про бухгалтерський облік. – 2005. – Спецвипуск №99 (1132). – С.20-31.

4. Методичні рекомендації з формування собівартості будівельно-монтажних робіт: Наказ Державного комітету будівництва, архітектури і житлово-комунального господарства від 16.02.2004 р. №30 // Все про бухгалтерський облік. – 2005. – Спецвипуск №99 (1132). – С.48-67.

5. Про затвердження типових форм первинних документів з обліку в будівництві: Наказ Державного комітету статистики України та Державного комітету будівництва, архітектури і житлово-комунального господарства від 21.06.2002 р. №237/5 // Все про бухгалтерський облік. – 2005. – Спецвипуск №99 (1132). – С.67-70.

6. Аникин Б.А. Логистика. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 327 с.

7. Білуха М.Г. Теорія бухгалтерського обліку. – Київ: Видавництво КДТЕУ, 2000. – 692 с.

8. Бочаров В.А., Маркин В.И. Основы логики. – М.: ИНФРА-М, 1998. – 296 с.

9. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку. – Житомир: Рута, 2000. – 640 с.

10. Васелевський М., Патора Р. Інформація та кадрові в логістичних системах. – Львів: Нац. ун-т «Львівська політехніка», 2001. – 272 с.

11. Гаджинский А.И. Логистика. – 7-е изд., перераб. и доп. – М.: Торговая корпорация «Дашков и К⁰», 2003. – 408 с.

12. Зеваков А.М. Логистика материальных запасов и финансовых активов // www.logistica.spb.ru.

13. Концепции современного естествознания / Лавриненко В.Н., Ратников В.П., Баранов П.В. и др. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 303 с.

14. Крикавський Є.В. Логістика. – Львів: Нац. ун-т «Львівська політехніка», 1999. – 264 с.

15. Маликов О.Б. Деловая логистика. – СПб.: Политехника, 2003. – 223 с.

16. Модели и методы теории логистики / Под ред. В.С. Лукинского. – СПб.: Питер, 2003. – 176 с.

17. Мочерный С. Синергетический подход в экономическом исследовании // Экономика Украины. – 2001. – №5. – С.44-51.

18. Терешкина Т.Н. Логистический подход к управлению запасами // Логистика. – 2002. – №1. – С.38-40.

19. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України. – К.: А.С.К., 2002. – 784 с.

20. Уотерс Д. Логистика: управление цепью поставок: Пер с англ. – М.: ЮНИТИ, 2003. – 503 с.

21. Хакен Г. Синергетика: Пер. с англ. – М.: Мир, 1980. – 328 с.

22. Шерр И.Ф. Бухгалтерия и баланс. – М., 1925. – 99 с.

23. Шумпетер Й. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры). – М.: Прогресс, 1982. – 456 с.

Отримано 14.03.2007